

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 36/2018-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. decembra 2018 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Miroslava Duriša, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Jany Laššákovej, Milana Ľalíka, Mojmíra Mamojku, Lajosa Mészáros, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners, s. r. o., Radlinského 2, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Daniel Futej, CSc, ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Jánovce konaných 10. novembra 2018, za účasti [REDACTED], [REDACTED], takto

r o z h o d o l :

1. Voľby starostu obce Jánovce konané 10. novembra 2018 **v y h l a s u j e** za neplatné.

2. Sťažnosti [REDACTED] vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. novembra 2018 doručená sťažnosť neúspešného kandidáta na funkciu starostu obce [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), za účasti [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len odporca“), podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Jánovce (ďalej len „obec“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol kandidátom na starostu obce. Vo volebnom obvode Jánovce 10. novembra 2018 v rámci volieb za starostu obce získal 238 hlasov z celkového počtu oprávnených voličov 1 016, resp. z 579 hlasov z celkového počtu voličov zúčastnených sa na voľbách, t. j. viac ako 10 %.

3. Odporca ako úspešný kandidát na starostu obce získal 275 hlasov.

4. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti prezentoval dôvody a predložil dôkazy, resp. návrhy na dokazovanie pre vyslovenie neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov miestnej samosprávy, pričom okrem iného uviedol tieto, pre posúdenie veci podstatné argumenty:

- a) pri určení predsedu a podpredsedu miestnej volebnej komisie bol porušený zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“). V rozpore s ustanovením § 18 ods. 5 volebného zákona došlo k určeniu predsedu a podpredsedu miestnej volebnej komisie ústne dohodou, a nie žrebom, pričom niektorí členovia komisie namietali takúto formu voľby;
- b) So zoznamom zaregistrovaných kandidátov bolo manipulované. Sťažovateľ uviedol, že 21. septembra 2018 boli na obecných úradných tabuliach zverejnené zoznamy kandidátov na starostu obce so štyrmi kandidátmi:

1. [REDACTED], ...
2. [REDACTED], ...

3. [REDACTED], ...
4. [REDACTED], ...

Sťažovateľ sa 24. októbra 2018 dozvedel o tom, že kandidát na starostu uvedený v zozname zaregistrovaných kandidátov ako číslo „1“ sa mal vzdať kandidatúry. Sťažovateľ tvrdí, že „v nadväznosti na vzdanie sa kandidatúry pánom [REDACTED] požiadala zapisovateľka volebnej komisie pani [REDACTED] okresnú volebnú komisiu o prečíslovanie poradia kandidátov na starostu. Kandidáti o tejto skutočnosti informovaní neboli.“. Takisto sťažovateľ tvrdí, že ani dvaja označení členovia volebnej komisie neboli o zmene zoznamu kandidátov na starostu obce informovaní. Uvádza, že svoju kampaň viedol pod číslom „3“. Sťažovateľ je toho názoru, že „korektúra hlasovacích lístkov nie je možná. V zmysle §179 VZ v spojení s §174 ods. (4) VZ platí, že v prípade sa zaregistrovaný kandidát vzdal kandidatúry po jeho zaregistrovaní, zostávajú údaje o kandidátovi na hlasovacom lístku, ale pri pridelení mandátov sa na neho neprihliada.“. Sťažovateľ tvrdí, že mal byť vyhotovený spoločný hlasovací lístok pre všetkých zaregistrovaných kandidátov podľa § 180 volebného zákona. [REDACTED] podľa tvrdení sťažovateľa nebol uvedený na hlasovacom lístku na voľbu starostu obce, čím malo dôjsť k nedovolenej manipulácii s hlasovacími lístkami.

5. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľ namieta, že «*zmena poradových čísel kandidátov na starostu Obce ovplyvnila slobodnú súťaž kandidátov, keď starosta ovplyvnil voľbu predsedu a podpredsedu volebnej komisie, ktorí následne konali tak, že v rozpore s VZ došlo k zmene poradových čísiel kandidátov na starostu Obce, pod ktorými viedli títo kandidáti kampaň (súťaž politických síl).*

Sťažovateľ viedol volebnú kampaň pod číslom „3“, pričom o zmene jeho poradového čísla kandidáta na starostu Obce sa dozvedel až dňa 26.10.2018, teda 15 dní pred termínom volieb. Voliči sú v obci Jánovce fixovaný na poradové číslo kandidáta, pod ktorým ten, ktorý kandidát vedie volebnú kampaň.».

6. Sťažovateľ v závere sťažnosti navrhol vydať nález, ktorým „*vyhlási voľby starostu obce Jánovce, okres Poprad za neplatné, a zruší napadnutý výsledok volieb*“ a prizná mu náhradu trov konania.

II.

7. Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

8. Predmetom konania pred ústavným súdom je sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta nezákonnosť a neústavnosť volieb starostu obce uskutočnených 10. novembra 2018. Námietky sťažovateľa, ktorými odôvodnil svoj návrh, smerujú k vyhláseniu volieb starostu obce konaných 10. novembra 2018 za neplatné. Sťažovateľ zároveň žiadal aj zrušiť výsledok týchto volieb.

9. Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 36/2018-15 z 28. novembra 2018 prijal sťažnosť sťažovateľa (sp. zn. Rvp 2350/2018), ktorou napáda neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce, na ďalšie konanie.

10. Následne ústavný súd podľa § 62 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) písomne vyzval 29. novembra 2018 starostu obce, aby predložil volebnú dokumentáciu a ďalšie písomnosti týkajúce sa volieb starostu obce. Volebná dokumentácia bola ústavnému súdu doručená 3. decembra 2018, doplnená podaním doručeným 5. decembra 2018. Z preskúmania volebnej dokumentácie a priložených písomností vo vzťahu k sťažnosti sťažovateľa vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

a) zo zápisnice z prvého zasadania miestnej volebnej komisie pre voľby do orgánov samosprávy obce zo 17. septembra 2018 vyplýva, že *„členovia sa dohodli a určili za predsedu miestnej volebnej komisie p. [REDAKOVANÉ] a za podpredsedu miestnej volebnej komisie p. [REDAKOVANÉ]“*;

b) zo zápisnice z druhého zasadania miestnej volebnej komisie pre voľby do orgánov samosprávy obce z 21. septembra 2018, z jej bodu 3 v spojení s bodom 2 vyplýva, že komisia po preskúmaní kandidátnych listín pre voľbu starostu obce zistila, že všetky kandidátne listiny pre voľbu starostu obce sú v súlade s volebným zákonom, a preto podľa § 177 ods. 2 volebného zákona zaregistrovala všetkých kandidátov (celkom štyroch

kandidátov, pozn.) pre voľby starostu obce, a to menovite [REDACTED] pod č. 1, odporcu pod č. 2, sťažovateľa pod č. 3 a kandidáta [REDACTED] pod č. 4,

c) obec na svojich úradných tabuliach uverejnila podľa § 178 ods. 2 volebného zákona zoznam zaregistrovaných kandidátov pre voľbu starostu obce so štyrmi kandidátmi, tak ako to je uvedené v bode 10 písm. b) odôvodnenia tohto rozhodnutia,

d) písomné vzdanie sa kandidatúry [REDACTED] pre voľby starostu obce bolo doručené obci podľa prezentačnej pečiatky obce 3. októbra 2018 bez úradného osvedčenia jeho podpisu,

e) z kópie mailovej komunikácie medzi predsedníčkou miestnej volebnej komisie obce a Okresným úradom Poprad vyplýva, že 4. októbra 2018 bola vykonaná korektúra hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce, na základe ktorej boli vytlačené a následne (25. októbra 2018, pozn.) prevzaté hlasovacie lístky pre voľby starostu obce už iba s tromi kandidátmi, pričom v dôsledku akceptovania vzdania sa kandidatúry [REDACTED] (pôvodne s poradovým č. 1) zároveň došlo na hlasovacom lístku aj k zmene poradových čísel ostatných troch kandidátov na starostu obce,

f) obec na svojich úradných tabuliach 26. októbra vyvesila nový zoznam kandidátov pre voľby starostu obce už len s tromi kandidátmi,

g) pre voľby starostu obce boli použité hlasovacie lístky s tromi kandidátmi.

III.

11. Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré bližšie upravujú výkon politických práv, je čl. 31 ústavy. Podľa tohto článku ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

12. Citovaný článok ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje formovanie politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádzajúca výraz predovšetkým vo voľbách je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (PL. ÚS 19/98). Nie je tomu inak ani pri voľbách do orgánov samosprávy obcí.

13. Podľa čl. 30 ods. 1 ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

14. Podľa čl. 30 ods. 3 ústavy volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.

15. Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

16. Podľa čl. 64 ústavy základom územnej samosprávy je obec.

17. Podľa čl. 69 ods. 1 ústavy orgánmi obce sú obecné zastupiteľstvo a starosta obce.

18. Podľa čl. 69 ods. 3 ústavy starostu obce volia obyvatelia obce, ktorí majú na jej území trvalý pobyt, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním na štvorročné obdobie. Starosta obce je výkonným orgánom obce; vykonáva správu obce a zastupuje obec navonok. Dôvody a spôsob odvolania starostu pred uplynutím volebného obdobia ustanoví zákon.

19. Podľa § 18 ods. 5 volebného zákona volebná komisia si na svojom prvom zasadaní určí zo všetkých členov komisie svojho predsedu a podpredsedu žrebovom. Žrebovanie riadi zapisovateľ volebnej komisie.

20. Podľa § 169 ods. 10 písm. a) volebného zákona miestna volebná komisia preskúmava kandidátne listiny a rozhoduje o registrácii kandidátov.

21. Podľa § 174 ods. 2 volebného zákona kandidát sa môže najneskôr 48 hodín pred začatím volieb svojej kandidatúry vzdať; vzdanie musí urobiť v listinnej forme a jeho podpis musí byť úradne osvedčený...

22. Podľa § 174 ods. 3 volebného zákona späťvzatie kandidátnej listiny politickou stranou alebo koalíciou, vzdanie sa alebo odvolanie kandidatúry musí byť doručené predsedovi miestnej volebnej komisie, ktorý zabezpečuje ich zverejnenie vo volebných miestnostiach.

23. Podľa § 174 ods. 4 volebného zákona ak sa kandidát vzdal, alebo bol odvolaný po zaregistrovaní kandidátov, alebo ak došlo k zrušeniu politickej strany, alebo k zrušeniu politickej strany tvoriacej koalíciu po zaregistrovaní kandidátov, zostávajú údaje o kandidátovi na hlasovacom lístku, ale pri pridelovaní mandátov sa na neho neprihliada.

24. Podľa § 177 ods. 2 volebného zákona miestna volebná komisia zaregistruje kandidátov najneskôr 45 dní pred dňom konania volieb a registráciu kandidátov vyznačí na kandidátnej listine. Registrácia kandidátov je podmienkou vytlačenia hlasovacích lístkov.

25. Podľa § 178 ods. 1 volebného zákona v zozname zaregistrovaných kandidátov sa uvádza poradové číslo, meno a priezvisko, titul, vek, zamestnanie kandidáta podľa kandidátnej listiny a názov politickej strany alebo názvy politických strán tvoriacich koalíciu, ktorá kandidáta navrhla, alebo údaj o tom, že je nezávislým kandidátom, číslo volebného obvodu a počet poslancov obecného zastupiteľstva, ktorý sa má vo volebnom obvode voliť. Kandidáti sa v zozname uvádzajú v abecednom poradí podľa priezviska.

26. Podľa § 178 ods. 2 volebného zákona obec uverejní zoznam zaregistrovaných kandidátov najneskôr 25 dní pred dňom konania volieb spôsobom v mieste obvyklým.

27. Podľa § 179 volebného zákona pre späťvzatie kandidátnej listiny, vzdanie sa a odvolanie kandidatúry pre voľby starostu obce platí ustanovenie § 174 volebného zákona.

28. Podľa § 180 ods. 1 volebného zákona pre voľby starostu obce sa vyhotoví hlasovací lístok spoločný pre všetkých zaregistrovaných kandidátov. Všetci zaregistrovaní kandidáti musia byť uvedení na jednej strane hlasovacieho lístka. Správnosť údajov, ktoré sa uvádzajú na hlasovacom lístku, overuje miestna volebná komisia a originál hlasovacieho lístka opatrí odtlačkom úradnej pečiatky obce. Originál hlasovacieho lístka je podkladom na tlač hlasovacích lístkov.

29. Podľa § 180 ods. 3 volebného zákona na hlasovacom lístku sa uvádza deň konania volieb, kandidáti v abecednom poradí s uvedením poradového čísla, mena a priezviska, titulu, veku, zamestnania kandidáta podľa kandidátnej listiny a názvu politickej strany alebo názvov politických strán tvoriacich koalíciu, ktorá kandidáta navrhla,

alebo sa uvedie, že je nezávislým kandidátom. Kandidáti musia byť na hlasovacom lístku uvádzaní v abecednom poradí podľa priezviska.

IV.

30. Je potrebné na tomto mieste upozorniť, že volebné vady sa v tomto štádiu konania neposudzujú podľa zásad súdnictva správneho, ale podľa zásad súdnictva volebného. Volebný výsledok sa zrušuje, alebo voľby sa vyhlasujú za neplatné len vtedy, ak volebná vada mohla mať vplyv na celkové rozhodnutie voličov. Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných vád z hľadiska ich vplyvu na výsledok volieb.

31. V rámci ochrany ústavnosti vo volebných veciach môže ísť napr. o takú volebnú vadu, ktorá je spojená so samotnou ústavnosťou volieb, napríklad priama negácia výkonu aktívneho volebného práva (fyzické bránenie osobám v účasti na voľbách), alebo podstatný zásah do ústavnej koncepcie, podľa ktorej zloženie orgánov samosprávy obce má vyjadrovať vôľu obyvateľov obce majúcej úmysel tvoriť integrálnu súčasť personálneho substrátu územnej samosprávy (m. m. PL. ÚS 68/2014).

32. Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (porov. napr. sp. zn. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Inými slovami, nie každé porušenie zákona o voľbách vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb, alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel zákona o voľbách, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie zákona o voľbách, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (porov. napr. PL. ÚS 73/07).

33. Ústavný súd, vychádzajúc z predloženej volebnej dokumentácie a zistení opísaných v bode 10 odôvodnenia tohto rozhodnutia a citovaných ustanovení volebného zákona, konštatuje, že došlo k viacnásobnému porušeniu volebného zákona v intenzite, ktorá spochybňuje dosiahnutý výsledok vo voľbách na funkciu starostu obce, pretože v dôsledku porušení volebného zákona došlo k narušeniu slobodnej súťaže politických síl. Povaha identifikovaných porušení volebného zákona priamo zasahuje do podstaty ústavných princípov volebného práva do samosprávnych orgánov obce a zároveň do výsledkov volieb, ktoré musia vyjadrovať výlučne prejavenu vôľu oprávnených voličov.

34. Prvým porušením volebného zákona je skutočnosť, že k určení predsedu a podpredsedu miestnej volebnej komisie došlo v rozpore s § 18 ods. 5 volebného zákona, keďže neboli určené žrebovom, ale na základe dohody. Táto skutočnosť sama osebe však podľa názoru ústavného súdu nie je spôsobilá relevantne spochybniť dosiahnutý výsledok volieb starostu obce. Sťažovateľ namietal, že niektorí členovia komisie vzniesli námietky proti spôsobu voľby predsedu a podpredsedu miestnej volebnej komisie. Zo zápisnice z prvého zasadnutia miestnej volebnej komisie obce uvedené nevyplýva.

35. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že jeden z kandidátov sa vzdal kandidatúry a o tejto skutočnosti ostatní kandidáti a označení členovia miestnej volebnej komisie neboli informovaní, ústavný súd v tomto smere poukazuje na to, že podľa citovaného § 174 ods. 3 volebného zákona vzdanie sa alebo odvolanie kandidatúry musí byť doručené predsedovi miestnej volebnej komisie. Volebný zákon neustanovuje povinnosť predsedu volebnej komisie o tejto skutočnosti informovať ostatných kandidátov a členov komisie. Ústavný súd preto považuje túto námietku sťažovateľa za neopodstatnenú, nemajúcu relevantnú súvislosť so zákonnosťou a ústavnosťou volieb na starostu obce.

36. Naopak, ústavný súd za hrubé porušenie volebného zákona považuje skutočnosť, že napriek tomu, že miestna volebná komisia riadne zaregistrovala štyroch kandidátov (podľa § 177 ods. 2 volebného zákona) a obec uverejnila zoznam týchto zaregistrovaných kandidátov pre voľby starostu zákonným spôsobom (podľa § 178 ods. 2 volebného zákona), v rámci korektúry hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce pred ich tlačou došlo k zmene v počte kandidátov a k zmene poradia týchto kandidátov v rozpore s volebným zákonom.

Konkrétne nebolo rešpektované ustanovenie § 174 ods. 4 volebného zákona v spojení s § 179 volebného zákona, ako aj súvisiace ustanovenie § 180 ods. 1 volebného zákona, keďže volebný lístok neobsahoval údaje všetkých zaregistrovaných kandidátov. Dôvodom uvedeného nezákonného postupu bolo vzdanie sa kandidatúry jedného z kandidátov na funkciu starostu obce [redacted] [bod 10 písm. d) a e) odôvodnenia tohto rozhodnutia].

37. Ústavný súd v tejto súvislosti zistil a konštatuje, že písomné vzdanie sa kandidatúry označeného kandidáta nezodpovedá požiadavke vyplývajúcej z § 174 ods. 2 volebného zákona, pretože z originálu dokumentu – vzdania sa kandidatúry označeného kandidáta nevyplýva, že by jeho podpis bol úradne osvedčený. Označený dokument obsahuje len prezentačnú pečiatku obce s dátumom, kedy bolo vzdanie sa doručené. Keďže písomné vzdanie sa kandidatúry neobsahuje úradné osvedčenie podpisu kandidáta, nemožno ho považovať za platné a účinné. Aj v prípade platného a účinného vzdania sa kandidatúry jedného alebo viacerých kandidátov podľa názoru ústavného súdu bolo nevyhnutné dodržať už označené ustanovenia volebného zákona (§ 174 ods. 4 a § 180 ods. 1 volebného zákona) a vyhotoviť volebný lístok pre voľby starostu so všetkými zaregistrovanými kandidátmi. Na uvedenom nič nemení ani skutočnosť, že obec 25., resp. 26. októbra 2018 uverejnila nový zoznam kandidátov (s tromi kandidátmi, pozn.) pre voľby starostu obce. Navyše, k uverejneniu nového zoznamu kandidátov došlo v rozpore s § 178 ods. 2 volebného zákona, keďže k uverejneniu došlo neskôr než 25 dní pred dňom konania volieb.

38. Ústavný súd v súvislosti s argumentáciou sťažovateľa (bod 5 odôvodnenia tohto rozhodnutia) konštatuje, že zmenou hlasovacieho lístka boli postihnutí rovnako všetci kandidáti. Avšak samotná skutočnosť, že vo voľbách starostu boli použité hlasovacie lístky, ktoré boli vyhotovené v rozpore so zákonom a ktoré neobsahovali údaje jedného z riadne zaregistrovaných kandidátov, pričom zároveň došlo k zmene poradových čísiel ostatných kandidátov na hlasovacom lístku, objektívne mohla zmiatať a vyvolať omyl pri rozhodovaní voličov, a tak ovplyvniť samotný výsledok volieb na starostu obce. Uvedené porušenie volebného zákona je podľa názoru ústavného súdu nekvantifikovateľné, t. j. nie je možné určiť, do akej miery skutočne malo vplyv na výsledok volieb, ale z hľadiska jeho závažnosti

možno konštatovať, že ide o závažné a hrubé porušenie volebného zákona, ktoré už samo osebe spochybňuje dosiahnutý výsledok vo voľbách na funkciu starostu obce.

39. Vo všeobecnosti platí, že na to, aby ústavný súd vyhovel volebnej sťažnosti, musia byť splnené tri základné predpoklady: a) zistenie protizákonnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a sťažovateľom namietanou neplatnosťou volieb, resp. voľby kandidáta a c) intenzita protizákonnosti volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle voličov (m. m. PL. ÚS 118/07). Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb.

40. Ústavný súd po starostlivom zvážení všetkých okolností daného prípadu, hodnotiac vykonané dôkazy jednotlivo, ako aj v ich súhrne, dospel k záveru, že voľby starostu obce konané 10. novembra 2018 prebehli nezákonným a neústavným spôsobom.

41. Zistené viacnásobné a v prípade zasahovania do obsahu hlasovacích lístkov aj závažné a hrubé porušenie volebného zákona v prípravnej fáze volieb bolo spôsobilé priamo ovplyvniť výsledok volieb. Toto hrubé porušenie volebného zákona znamená zároveň aj neústavnosť týchto volieb spočívajúcu v zásahu do základného práva občanov zúčastňovať sa na správe vecí verejných slobodnou voľbou svojich zástupcov, do princípu rovnosti a priamosti volebného práva a do základného práva občanov na prístup k voleným funkciám za rovnakých podmienok, ktoré sú garantované čl. 30 ods. 1, 3 a 4 ústavy, oprávňuje ústavný súd uplatniť svoju právomoc podľa čl. 129 ods. 2 ústavy a § 63 zákona o ústavnom súde.

42. Sťažovateľ v petite svojej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd vyhlásil voľby starostu obce konané 10. novembra 2018 za neplatné a zrušil napadnutý výsledok volieb.

43. Ústavný súd sa musí pri tomto type konania (konanie vo volebných veciach) vzhľadom na jeho účel, ktorým je predovšetkým verejný záujem na tom, aby výsledok volieb odrážal skutočnú vôľu voličov, a bol teda zachovaný základný predpoklad

fungovania demokratického štátu, riadiť princípom materiálneho chápania ochrany ústavnosti, a vysporiadať sa tak s každým zisteným a zároveň relevantným porušením zákonnosti alebo ústavnosti volebného procesu (PL. ÚS 96/07).

44. Podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,
- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

45. Porušenie ústavnosti a zákonnosti v prípravnej fáze volieb môže mať podľa judikatúry ústavného súdu za následok iba vyhlásenie volieb za neplatné rovnako ako v prípade zistenia závažných ústavných, resp. zákonných nedostatkov vo fáze samotných volieb, ktoré nie je možné kvantifikovať z hľadiska správnosti volebného výsledku. Základným predpokladom zrušenia výsledku volieb je podľa názoru ústavného súdu preukázanie takých porušení zákona, ktoré odôvodňujú záver o inom výsledku volieb, než bol vyhlásený, pričom nie sú pochybnosti o ústavnosti a zákonnosti prípravnej fázy volieb. Zároveň pritom platí, že preukázaný nedostatok musí byť kvantifikovateľný [napr. ak výsledky dokazovania nasvedčujú tomu, že zvolený bol iný kandidát, než ktorý bol vyhlásený za zvoleného, a pod.; (m. m. PL. ÚS 22/2017)].

46. Základným predpokladom na zrušenie výsledku volieb je preukázanie takých porušení volebného zákona, ktoré odôvodňujú záver o inom výsledku volieb (PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 32/03).

47. Ústavný súd konštatuje, že povaha zisteného závažného a hrubého porušenia volebného zákona neumožňuje v tomto prípade presne kvantifikovať jeho vplyv na výsledok volieb a zároveň konštatuje, že k porušeniam volebného zákona došlo v rámci prípravnej fázy volieb. Z uvedeného, ako aj citovanej judikatúry (v bode 45 odôvodnenia tohto rozhodnutia) vyplýva, že v okolnostiach posudzovanej veci prichádza do úvahy vyhlásenie volieb za neplatné.

48. Vychádzajúc zo všetkých uvedených skutočností, rešpektujúc princíp materiálneho chápania ochrany ústavnosti, ústavný súd o sťažnosti sťažovateľa vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti označených volieb rozhodol podľa § 63 ods. 1 písm. a) tak, že ich vyhlásil za neplatné (bod 1 výroku rozhodnutia).

49. Keďže zistené porušenie volebného zákona neumožňuje kvantifikovať jeho vplyv na výsledok volieb, ústavný súd konštatuje, že časti petitu sťažnosti, ktorou sťažovateľ žiadal aj o zrušenie výsledku týchto volieb, nebolo možné vyhovieť (bod 2 výroku rozhodnutia).

50. Sťažovateľ v petite svojej sťažnosti žiadal priznať aj náhradu trov konania. Podľa § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania zo svojho. V danom prípade ústavný súd vzhľadom na charakter tohto konania, ako aj skutočnosť, že odporca svojím konaním nezavinil okolnosti, ktoré viedli sťažovateľa k podaniu sťažnosti, dospel k záveru, že oprávnenie dané mu § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde nevyužije, a preto nepriznal sťažovateľovi úhradu trov konania [m. m. PL. ÚS 19/07; (bod 2 výroku rozhodnutia)].

51. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd aj v tejto časti sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 2 výroku rozhodnutia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2018